

AŞTÎXWAZÎ Û HEREKETA MÜSPET

وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ (39) وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ

“Ew kesên ku rastî zulmê tên, alîkariya hev dikin û mafê xwe distînin. Lê ji bîr nekin ku bersiva neheqiyekê, tenê dikare bi qasî wê neheqiyê be; zêdetir ji wê helal nîne. Dîgel vê yekê, kî efû bike û di navbera xwe û yê ku neheqî lê kiriye de lihevhatinê çêbike, ecra wî li cem Allah e. Bêguman Allah ji zaliman hez nake.” (Şûra, 42/39-40)

لَا ضَرَرَ وَلَا ضِرَارَ

“Ne zîrar dayîn heye, ne jî bersiva zîrarê bi zîrarê dayîn heye.” (*Îbn Mâce, 2340; Dârekutnî, Sunen 4/228.*)

Gelî Misilmanên muhterem!

Xutbeya me ya îro derbarê **aştîxwazî û hereketa müspet** de ye.

Hereketa müspet; tê wê maneyê ku mirov avaker be, tiştan baştir bike, kêmasiyan ji holê rake û helwesteke baş nîşan bide. Dijberê wê jî **hereketa menfî** ye.

Hereketa müspet; aştî, dostanî, biratî, lihevhatin, alîkarî û avakirin e. Hereketa menfî jî; şer, dijminatî, lihevnekirin, qîrên, lihevexistin û tahrîb e.

Ji bo ku jiyana ferd û civakê di nav aştîyê de bidome, bêguman **hereketa müspet lazim e**. Ji ber ku esasê vê hereketê ew e ku mirov xwe ji **qîrên, lihevexistin, bêhêvî û ji her cure helwest û hereketên ku dikarin aramiya civakê xerab bikin dûr bigire.**

Heta ku mirovek xwedî fikir û qabiliyetên pir mezin be jî, heke bi civakê re nekeve nav diyalogeke baş û lihevhatî, îstifadekirina ji wî ne mimkun e. Ji ber vê yekê, **esasê herî bingeşê û hereketa müspet ew e ku mirov bi civaka xwe re di aştî û lihevhatinê de be.**

Mûminekî rastîn, divê bi muhabbeta meslek û metoda xizmeta xwe bijî. Divê qet di dilê xwe de cih nede dijminatîya li hember kesên din û cudahiyan wek dewlemendiyekê bibîne.

“Her kesî di cihê wî de qebûl kirin” û “Di dilê me de ji bo her kesî kursiyek hebe ku lê rûnê” divê ji bo me bibe rêber.

Beyanên **Qur'ana Kerîm** tînin bîra me ku Misilman divê di jiyana xwe ya ferdî û civakî de bi van esasan ve girêdayî bimînin. Divê **di her rewşê de edalet, aştî û qencyî bikin ji xwe re rêber.**

Peyxemberê me (s.a.s.), prensîba ku îro wek **“Qaîdeya Zêrîn”** tê naskirin û bingeşê aştîya civakî ye, berî sedsalan wiha ifade kiriye:

“Kesê ku dixwaze ji cehennemê dûr bikeve û bikeve cennetê, bila di halê ku bi Allah û axiretê bawer dike de wefat bike û çawa ku dixwaze mirov bi wî re tevbigere, ew jî bi mirovan re wisa tevbigere.” (*Muslim, Îmâre, 46*).

Ev beyan nîşan dide ku **aştî û aramiya civakî bi vê yekê pêk tê û didome ku mirov bi hev re bi edalet û niyeta baş tevbigere.**

Her dem mimkun e ku bi **hereketa müspet hawîrdoreke aştîyê** bê avakirin. **Ji bo ku em çareseriyê ji problemên civaka ku em tê de dijîn û problemên hevpar ên mirovahiyê re bibînin, divê nirxên mirovî yên cihanî di hundirê me de jiyan bibînin. Divê em tebîetê biparêzin.** Ji bo ku hemû dînya kesk û xweşik bibe, divê em fikirên xwe bi hev re parve bikin.

Di dîroka Îslamê de aştî, edalet û bi hev re jiyan, ji wan mijaran in ku alim bi hessasiyet li ser rawestiyane.

Hz. Alî di nameya ku ji walîyê Misrê re nivîsandiye de dibêje:

“Mirov an di dîn de birayê te ne, an jî di afirandinê de wekhevê te ne. Xeletiyên wan bibexşîne û bi şefqet nêzî wan bibe.” (*Nehcu'l-Belaga, Nameya 53.*)

Ev gotin vê fikrê bi kurtî didin ber çavan.

Îmam Gazalî (w. M 1111) dibêje ku bi mirovan re baş derbas kirin û di sulh û selametê de jiyan kirin, ji esasên bingehîn ên exlaqê Îslamê ne. Ew wiha şîret dike:

“Heke tu dixwazî bi mirovan re baş derbas bikî; çi dostê te be, çi dijminê te be, bi rûyekî kenok pêşwaziya hemûyan bike. Li hember her kesî bi tewazuyekê tevbigere ku nekeve zilletê, û bi weqarekî tevbigere ku nekeve kibrê. Ji ber ku di her tiştî de zêdegavî tê şermezarkirin, her dem riya navîn hilbijêre.” (*Îmam Gazalî, Îhya-u Ulumiddîn. Tercüme: Ahmet Serdaroglu, Bedir Yayınevi, İstanbul, ty., 2/472*)

Mewlana (w. M 1273) dibêje ku aşî û aramî bi hezkirinê mimkun e. Ew ifade dike ku **heke di dil de hezkirin tune be, musamaha jî nabe.**

Yûnus Emre, ku bandoreke mezin li ser mirovên Anadoluyê kiriye, dibêje:

**“Li hember yê ku lê dixê, bila bêdest be;
li hember yê ku jê re xirab dibêje, bila bêziman be;
derwêş jî bila ji kesî dilgir nebe.”**

Ev rêzik dikarin wek mînakê ji bo hereketa müspet di jiyana kesane de bîn bibîranîn.

Xwedê qet zulm û fitneyê naxwaze. Ew emir dike ku em di nav aştiyê de û li gorî pîvanên edaletê bijîn.

Ji ber vê yekê, ji kesên ku bi Allah bawer dikin û ji Wî re ibadet dikin tê hêvîkirin ku **li dinyayê ji bo aşî, biratî û edaletê bixebitin.**

Di Qur'ana Kerîm û hedîsan de aşî û hereketa müspet bi qîmet tên dîtin. Bêyî cudahîkirina **dîn, ziman, irq û cinsiyetê**, hemû mirovahî tê hembêzkirin. Ev yek **wek parçeyeke ji hev venabe ya exlaqê Îslamê** tê nîşandan.

Esasên Bingehîn ên Hereketa Müspet Ev In:

1- Bûna fedaiyî muhabbetê:

Dinyayên ronî û bextewar ên pêşerojê, tenê qehremanên hezkirinê û fedaiyî muhabbetê dikarin ava bikin; ew kesên ku bi muhabbetê coş û heyecan girtine.

Heke heta îro sirrek hebûye ku lîstikên herî xeternak ên şeytan xirab kîrine, ew jî hezkirin e.

2-Ji bo kesên din jiyan û fedakarî / ruhê îsarê:

Hereketa müspet, modela mirovekî îdeal esas digire. Ev mirov ji bo civaka ku tê de dijî û ji bo hemû mirovahiyê, ji kêf û zevqên jiyana xwe ya kesane fedakariyê dike. Bi maneyekê, **ew ji bo kesên din dijî.**

3- Nezaheta ziman û uslûbê (gotina nerm):

Uslûb ew e ku mijar, li gorî dem, şert, muxatab û rewşa heyî, bi awayê ku lazim e bîn kirin û ifade kirin.

4- Rêzgirtina li rewşa kesên din an musamaha:

Divê em bi vê fikrê li hemû mirovan binêrin:

“Hemû mirov zarokên Adem in; Adem jî ji axê ye.”

5- Dûrketina ji enaniyeta kesane û ya aidiyetê:

Ji bo ku mirov bi hev re di nav aşî û lihevhatinê de bijîn, divê xwe ji hewesa serdestiyê û hestên enaniyetê dûr bixin. Divê mirov bikaribe xwe bixe şûna kesên din û empatiyê bike.

Resûlê Xwedê (s.a.s.) wiha dibêje:

“Heta ku tu tiştê ku ji bo xwe dixwazî, ji bo birayê xwe jî nexwazî, tu nabî mûminekî (kamil).”

Ev ferman jî nîşan dide ku divê ev xisleta baş ji her kesî re hebe.

6- Bûna li dijî şidetê û dûrketina ji gotin û kiryarên radîkal:

Li dijî şidetê bûn, ji esasên bingehîn ên Îslamê ye. Îslam tê maneya **“aşî û selametê”** û ji mensûbên xwe jî vê awayê hereketê dixwaze.

“Bi mirovên medenî re rêya rast, axaftin û îqna kirin e; ne zor û mecbûrkirin. Zor û zext ji bo mirovên wehşî ye.”

Di Qur'anê de Xwedê bi ayeta ku maneya wê **“Aştî bêguman çêtir e”** ye, xîtabî Resûlê Xwedê dike. (*Nisâ, 4/128*)

Ji ber vê yekê, Peyxemberê me (sallallâhu aleyhi ve sellem), Li her derê ku mimkun bû, mirov teşwîq kiriye ku li ser aşîyê bisekine.

Heta di nîvê şer de jî, heke **“dijmin meyla aşîyê nîşan bide,”** ji Peyxemberê me tê xwestin ku aşîyê qebûl bike û xwe bispêre Allah. (*Enfâl, 8/61*)

Rebbê me yê ku rehmeta Wî pir fireh e, bi hereketa müspet û muhabbetê, aşî û aramiyê li alemê mirovahiyê lutf bike.

AŞTÎXWAZÎ Û HEREKETA MÜSPET

وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ (39) وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ

“Ew kesên ku rastî zulmê tên, alîkariya hev dikin û mafê xwe distînin. Lê ji bîr nekin ku bersiva neheqiyekê, tenê dikare bi qasî wê neheqiyê be; zêdetir ji wê helal nîne. Digel vê yekê, kî efû bike û di navbera xwe û yê ku neheqî lê kiriye de lihevhatinê çêbike, ecra wî li cem Allah e. Bêguman Allah ji zaliman hez nake.” (Şûra, 42/39-40)

لَا ضَرَرَ وَلَا ضِرَارَ

“Ne zîrar dayîn heye, ne jî bersiva zîrarê bi zîrarê dayîn heye.” (*Îbn Mâce, 2340; Dârekutnî, Sunen 4/228.*)

Gelî Misilmanên muhterem!

Hereketa müspet; aşî, dostanî, biratî, lihevhatin, alîkarî û avakirin e. Hereketa menfî jî; şer, dijminatî, lihevnekirin, qîrên, lihevexistin û tahrîb e. Ji bo ku jiyana ferd û civakê di nav aştiyê de bidome, hereketa müspet lazîm e.

Mûminekî rastîn divê bi civaka xwe re di aşî û lihevhatinê de be. Divê ji dijminatî, qîrên û lihevexistinê dûr be; her kesî di cihê wî de qebûl bike û di dilê xwe de ji bo her kesî cih hebe. Divê edalet, aşî û qenciye ji xwe re rêber bike.

Qur'ana Kerîm û Peyxemberê me (s.a.s.) me teşwîq dikin ku em bi mirovan re baş tevbigere, ji bo wan jî tiştê ku ji bo xwe dixwazin bixwazin û li ser aştiyê bisekinin.

Hereketa müspet bi muhabbet, fedakarî, gotina nerm, musamaha û dûrketina ji enaniyetê pêk tê. Her wiha divê mirov li dijî şidetê be û ji gotin û kiryarên radîkal dûr bikeve.

Xwedê zulm û fitneyê naxwaze. Ji me tê xwestin ku ji bo aşî, biratî û edaletê bixebitin.

Rebbê me yê ku rehmeta Wî pir fireh e, bi hereketa müspet û muhabbetê, aşî û aramiyê li alemê mirovahiyê lutf bike.